

C O P I A.

Commissie
van Graeff
Joost van
Schouten
burgh/
gegeven
daer wijns
van Oran-
gien

WILHELM by der
Gratie Gods, Prince van
Oranngien, Grave tot Nassou, van Castellibogen, van Vyanden, van Dieet, van Buyren, van Leerdamme, &c. Heere ende Baron van Breda, van Dieft,

van Grimbergen, van Arlay, van Neferoy, Burchgrave van Antwerpen, ende van Besancon, Stadtholder en Capiteyn Generael over Hollandt, Zeelandt, West-Frieslandt ende Wtrecht. Also naer vele ende diverse groote sware moeyten, arbeyt ende ontosten, die wy binnen etlijke Iaren herwaerts, sonder ophouden gedaen ende ghenomen hebben, tot verlossinghe van de Nederlanden, met alle

1634
Gua 1574

**WILHELMVS DG PRINCEPS AVRANTIVS
COMES NASSOVIVS & CÆT GVBERNATOR
FRISLÆ.**

den goeden inwoonderen, uytter Tyranni-
nije, verdruckinghe ende onverdraech-
lijke slavernije, daer de Hartoghe van
Alva, met sijnen Godlofen aenhanck, die
selve nu eenen tijdt lanck innegehouden
heeft, ende als noch inhoudt, ende die sel-
ve te stellen in heure oude Vryheden,
Rechten ende Privilegien, het God al-

machtich ten lesten belieft heeft, in onse
handen te stellen, etlijke Steden in Bra-
bandt, Henegouwe, Hollandt, Zeelandt,
ende elders. Soo verstaen wy, dat vele
goede Ingesetenen der Steden ende Lan-
den, van den Graeffschappe van West-
Frieslandt ende Groninghen, insghelijcks
niet min bakende en zijn, om eens van de
selve,

1572.

selve, te veel beestelijke Spaensche sla-vernije ontslagen te zijn. Indien hen-ken yemandt hulpe ende bystandt daer toe wilde doen. Ende aenmerckende hoe nutlijck het ware, de openinghe ende inganck, der selver Steden ende Landen te hebben, om te beter het gantsche Neder-landt te mogen helpen en by te staen.

SOO IST, dat wy om de goede affectie, die wy van allen tijden den goeden Ingesetenen der Landen ende Ste-den, voorgaende gedragen hebben, Heb-ben wy hen die selve onse hulp ende by-standt, voor so vele ons mogelijk is, in desen niet willen weygeren, maer noodt-lijck gevonden eenige persoon van qua-liteyt ende autoriteyt, een dinck wel vertrouwt, om sulck in onsen name te vol-brenghen, te stellen ende te committeren. Welcken aenghemerckt, ende om die groote experientie die wy hebben vande goede, ende sonderlinge affectie, die tot vorderinghe ende welvaren vande ghe-meyne Christelijcke sake, van alle tijden is dragende, die Wel-gheborene, onse vriendtlijke Lieve Neve, *looff*, Grave tot *Holsteyn*, *Schouwenburgh* ende *Sternen-burgh*, Heere tot *Gehemen*, &c. hebben wy den selven ghegeven macht, autori-teyt ende bevel, hem stellende ende com-mitterende by desen, om met alsulcken hoop Volcx, als hem goedt duncken sal, te gaen nzer de bovengenoemde Steden ende Landen van *West-Vrijslands*, ende *Groninghen*, ende die daer mede by alle wegen ende middelen, hem moghelijk zijnde van onsent wegen, tot dienste van den Coning. Majest. inne te nemen, ofte daer toe te stellen ende te committeren, alsulcke personen, als hy daer nut ende bequaem toe vinden sal, om de selve Steden ende Landen (also innegenomen hebbende) met allen den Burgeren ende Inwoonders, te stellen, te houden ende te mainteneren, in heuren olden Rech-ten, Vryheden ende Privilegien, sonder den Inwoonderen der Steden ende Lan-den voorfsz. eenich hinder, letsel, geweld ofte overlafte te mogen doen: Maer hen behoeden ende beschermen van allen overlafte der *Spangiaerden*, ende van allen anderen, die dese saken souden contrarie gewogé mogen zijn. Om alle 'twelcke te volbrengen, ende des te beter daer inne te versien, hebben wy gestelt, gheordo-neert ende gecommiteert, stellen, ordi-naten ende committeren by desen, onsen Luytenant Generael ende Gouverneur, van de voorschreven Steden ende Lan-

den van *West-Vrijslands* ende *Groninghen*, den voorfsz. onsen seer lieven ende wel beminden Neve, *looff*, Grave tot *Holsteyn*, *Schouwenburgh*, &c. hem gevende volcomen macht, autoriteyt ende spe-ciael bevel by desen, den selven staet t'exerceren ende te bedienen sich te ge-bruycken ter directie ende regeringe vande affayren ende saken, der selver Ste-den ende Landen aengaende, de hande daeraen te houden, ter beschermenisse, sekerheydt ende goede bewarenisse der selver Steden ende Landen, met alle den inwoonderen van dien, ende de selve te behoeden voor alle geweld ende over-lafte, in heure oude Rechten, Vryheden ende Privilegien, in administratie van goede Iustitie ende Politije, so vele mo-gelijk wort, ende hy aldaer noodtlijck bevinden sal. Den Krijchsluyden aldaer, in onsen name zijnde, ofte den genen die wy aldaer noch sullen mogen seynden, te houden in goede Ordene ende Krijgs-discipline, sonder te gedoogen, dat hy henluyden, ofte eenige van hen, den in-gesetenen der voornoemde Steden ende Landen, eenich geweld of overlafte ge-schiede. Dat by den voornoemdé Krijgs-luyden gedaen ende ghehouden worde soo goeden wachte, als ter selver Steden ende Landen versekerheydt, sal bevonden worden te behooren. Gevende daeren-boven noch den voorfsz. Grave, *looff* tot *Holsteyn*, macht ende autoriteyt, in elke der voorfsz. Steden, in sijnen plaetse te stellen eenen Luytenant, ende voorts noch de selve Steden ende Landen inge-nomen zijnde, te lichten ende op te rich-ten een Regiment van seven of acht Vaendelen Knechten, ende drie ofte vier hondert Ruyteren, eick Vaendel van drie hondert Hoofden, ende generaelijck te doen, al 'tgene, dat eenen goeden ende getrouwen Luytenant Generael, ende Gouverneur van den Steden ende Lan-den voorfsz. toestaet ende toehoort te doen, ende volgens die instructie, die hy van ons heeft: doende daer toe den In-gesetenen der Steden en Landen voorfsz. den Eedt van getrouwicheydt, volgens der Formen, die wy hem gegeven heb-ben, houdende met ons goede corre-spondentie, van allen nootsakelijckheden ende swaricheden, die buyten ofte bin-nen den Steden ende Landen voorfsz. sou-den mogen vallen ende overcomen, om des te eerder goedts tijds daer inne te mogen versien. Sonder dat hy de selve Steden ende Landen, yemanden sal mo-

Bbb iij

gen over-

gen overleveren, in wat name dat het ware, sonder ons expres bevel ende consent. Waer op, ende van hem wel ende deuchdelijck te quijten in den voorsz. state van Luytenant, ende Gouverneur der selver Steden ende Landen, hy schuldich ende gehouden sal zijn, den behoorlijcken Eedt te doen, in onsen handen, ofte vanden genen, die wy daer toe stellen ende committeren sullen, of den selven schriftlijck by hem ondertceekent, ons over te seynden, versoecken daerom aen den Burgemeesteren, Schepenen, Regeerders, Burgeren ende allen anderen inwoonderen der voorsz. Steden ende Landen, ordonneren ende bevelen, allen endeyegelijcken onsen Oversten, Capiteynen, Soldaten, ende allen andoren in den voorschreven Steden ende Landen, in onsen Eedt zijnde, dat sy aennemem ende erkennen den voorsz. Grave, looff van Schouwenburgh, voor onsen Luytenant Generael, ende Gouverneur der selver, ende voor sulcx hem alle gehoorfaemheyt bewijfen, hulpe ende bystandt doen, in alle 'tgene hy, volgens dese onse Commissie, en die instructie boven genoemt, henlyuden bevelen sal, gelijk onsen eygenen persoon. Ende sullen daer inne onse beliefte doen.

Des t'oirconde hebben wy desen met onsen name geteekent, ende ons secreet Zegel daer beneffens doen drucken in Placcate.

Ghegheven in onsen Veltlegher, tot Alderkercken in de Voochdije van Gheldere, opten veerthiensten dach van Iulio inden Iare ons Heeren duyfent vijf hondert tseventich ende twee.

De principale van desen in Papier geschreven zijnde, was ondertceekent

G V I L I A M E de NASSAV.

Ende noch bevesticht met een groot opgedruckt Zegel, door een viercant papier in Rooden Wasse, ende was noch ondergheschreven by bevele van Sijne Excellentie, ende geteekent

N. B R V N Y N C K.

Collationeert teghens sodanigen Originael geschreven, ende bevestiget als boven, ende is bevonden daer mede 't accorderen, by den den xv. Sept. Anno 1572. By my

D. V V I N G I A.

Niet langhe na desen/

als alle de saken by de gemeene ingeseten / ende soo als men meent / met wille ende ooghschynckinge des Eldern / Burgermeesteren / Schepenen ende Raaden / bestelt waren binnen Franeker, tot fabeur ende quist des Princen van Oraengien, heestmen eenighe personen uptghemaecht / die sich van de Stadt meesters maectende / den Grave van Schouwenburgh met veel volchs binnen den Stadt ghelaten hebben / staende met voozhomers de Slotten van de Woot / ende daer by roepende / VIVE LE GÉV. Welck gheschiet zijnde / hebben de Schouwenburgsche knechten in ende ontrent Franeker, grooten moethulle bedreven / die oock hier wiet ofte de Wootstadt / meest geheelijcken afgebrant hebben / wessende dat de Spaant ofte de Spaenschen in desen souden mogen scrijpen. De Stadt Franeker is / soo als sommige seggen / met besettinghe van 2500. Mannen verrijt ende Graeff looff van Schouwenburg, heeft op Siaerdama Rups sijne residentie ghehouden.

Diderick van Bronckhorst ende Batenburg, Dyp Heer van Nedermumpter, Co. Meesterts Luytenant ende Generael Gouverneur / hadde vooz desen de Stadt Franeker tot sijnen wille beromen / in welke alsoo vele ende menichvuldighe tsamenrottingen ende vergaderingen ghehouden wierden / heeft de vooz. Heer secker Placcat laten uptgaen / upt byese van opzoer ende sebitie / ende eenige personen / bermuts het different van Religie / als oock de mupterjen ende andere saken / bevelen laten / dat sy by Sonnen-schijn met hare kinderen ende hupsghesinden upt den Stadt trecken souden / by poene van te vernallen in de hooghste ban ende indignatie / mitsgaders de Confiscatie ende het verlies van hare goederen. De personen zijn dese:

- Iurjan Harmens. Douwe Kempes.
- Arent Schoenlapper.
- Dye Iurjans. Reyner Iurjans.
- Aerjaen Lamberts. Herman Lamberts.
- Doecke Cornelis Wetties.
- Meester Claes Firdgum,
- Ioris Claesz. sijn Soon.
- Symen Jacobs Eestmaker.
- Iets Hanckens met haer ghehuwede Dochter ende andere kinderen.

Doch indien sy na desen haer mochten onthouden van de gemeenschap des Spaants / dat sy alsdan het ghebruyck van hare goederen hebben souden / ende indien sy hoorders geraecten de gemeene saecke te helpen en by te staen / datmen alsdan haer lieden sulcks vergheven souden / mitsgaders haer lieden stellen in het voozigge besit van hare goederen ende hupsen.

Beneffens desen is eenighe personen binnen Franeker gheblast ende beholen / haer ghehuwete over te leveren in handen van den Luytenant van Bronckhorst, ende haer lieden binnen hare hupsen te houden / ten epnde hermenich vergaderingen ende tsamenrottingen / mitsga-

Gravf van Schouwenburg somt binnen Franeker.

Tot Franeker het wiet berant van de Schouwenburgsche velders.

Dit is Bronckhorst laccat een Placcat verconting over eenige saken.

Enige personen (at Franeker by Sonnen-schijn de Stadt besoben.

Tot Franeker eenige personen beblast in hare hupsen.